

Sağlık Bilimleri Üniversitesi ve ASYOD

ASİSTANBUL 9

27-28 Haziran 2026

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Külliyesi,
Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane Binası

SOLUNUM YETMEZLİĞİ

Dr. Mehtap Pehlivanlar Küçük

*Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı
Yoğun Bakım Bilim Dalı
İstanbul 2026'*

Solunum Yetmezliği

Solunum sisteminin gaz değişim fonksiyonlarından birini veya her ikisini de yerine getiremediği bir sendrom olarak tanımlanabilir

➤ **Oxygenation**

➤ **Carbondioxide Elimination**

ACUTE RESPIRATORY FAILURE

I breathe for my own necessity, for my survival.

Ayn Rand
The Fountainhead
1943

Solunum Yetmezliğinin Tipleri

➤ **TYPE 1 (HYPOXEMIC)**: $pO_2 < 80$ mmHg oda havası

Hafif hipoksemi = PaO_2 'nin 60–80 mmHg
Orta hipoksemi = PaO_2 'nin 40–60 mmHg
Ağır hipoksemi = $PaO_2 < 40$ mmHg'nin

Hipoksi ise;
Doku oksijenlenmesinde bozukluk

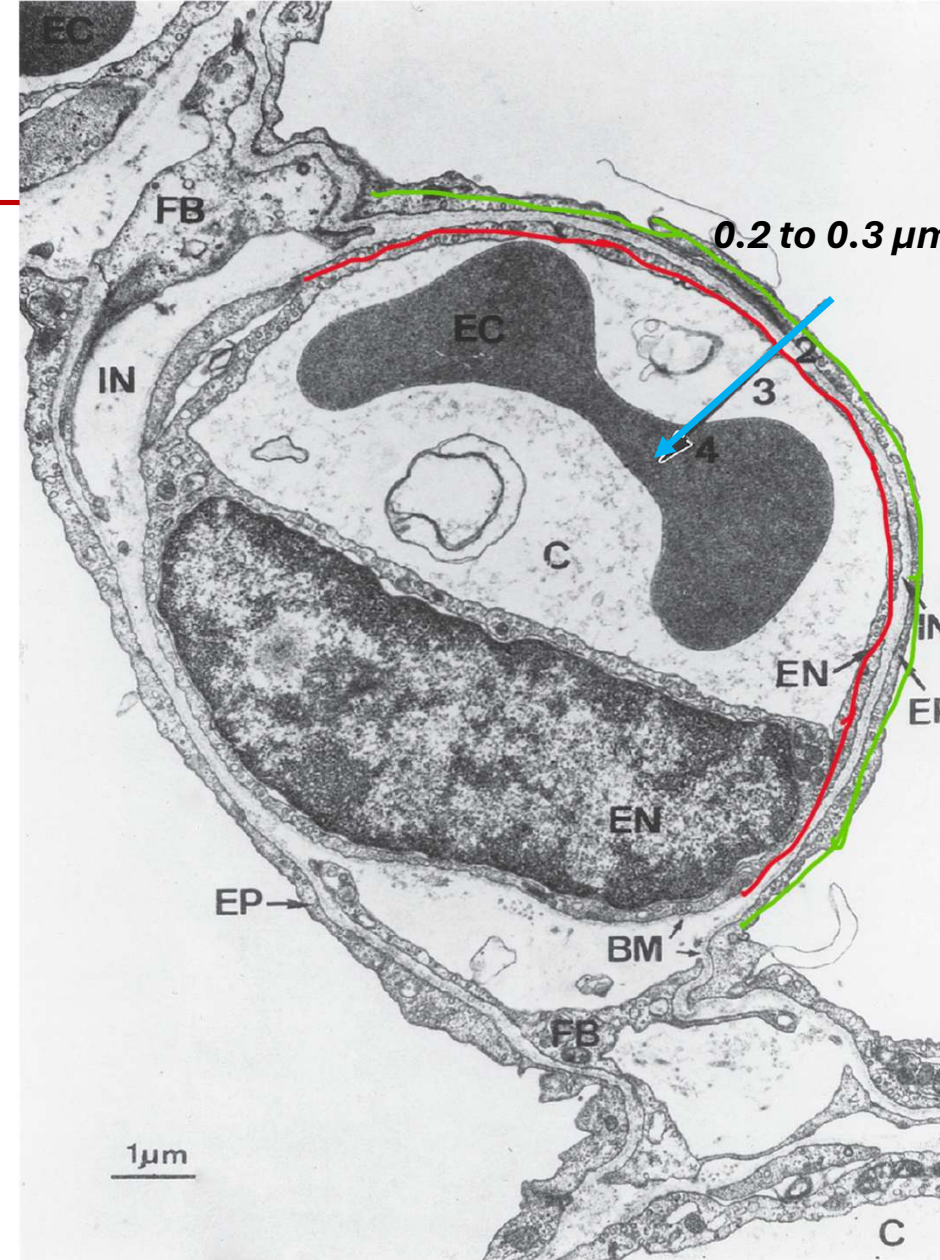
➤ **TYPE 2 (HYPERCAPNIC / VENTILATORY)**: $pCO_2 > 50$ mmHg

➤ **TYPE 3 (PERI-OPERATIVE)**: Genellikle tip-1 SY'nin bir alt kümesidir ancak çok yaygın olduğu için ayrı olarak değerlendirilir

➤ **TYPE 4 (SHOCK)**: Şok iliŐkili

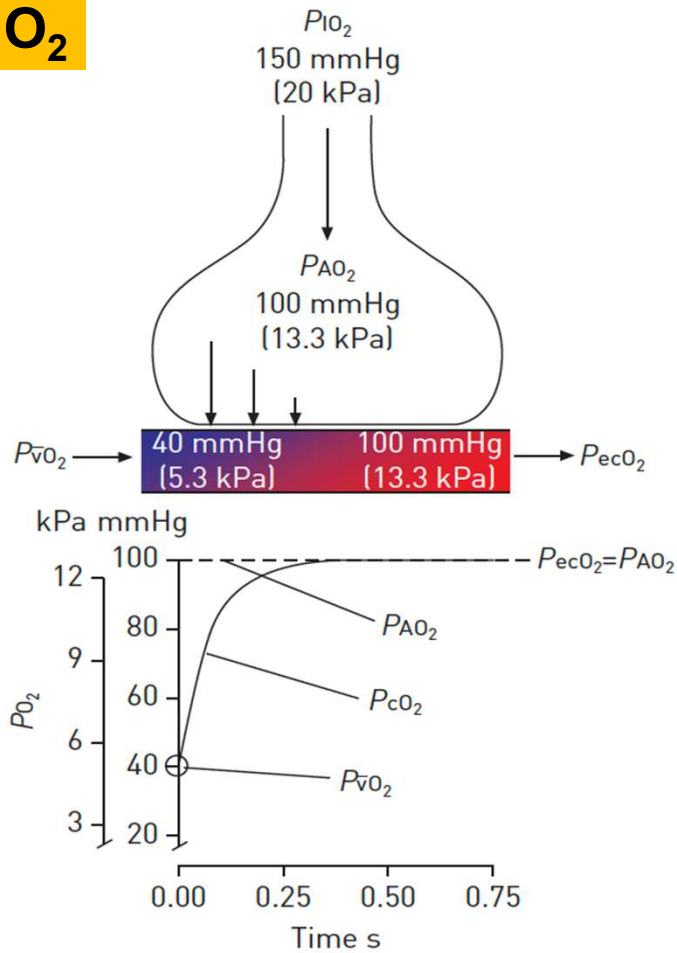
GAZ DEĞİŞİMİ

«Atmosferik O_2 'nin alveoler gazdan kan dolaşımına geçtiği ve CO_2 'nin kan dolaşımından alveoler gaza aktarıldığı süreçtir »

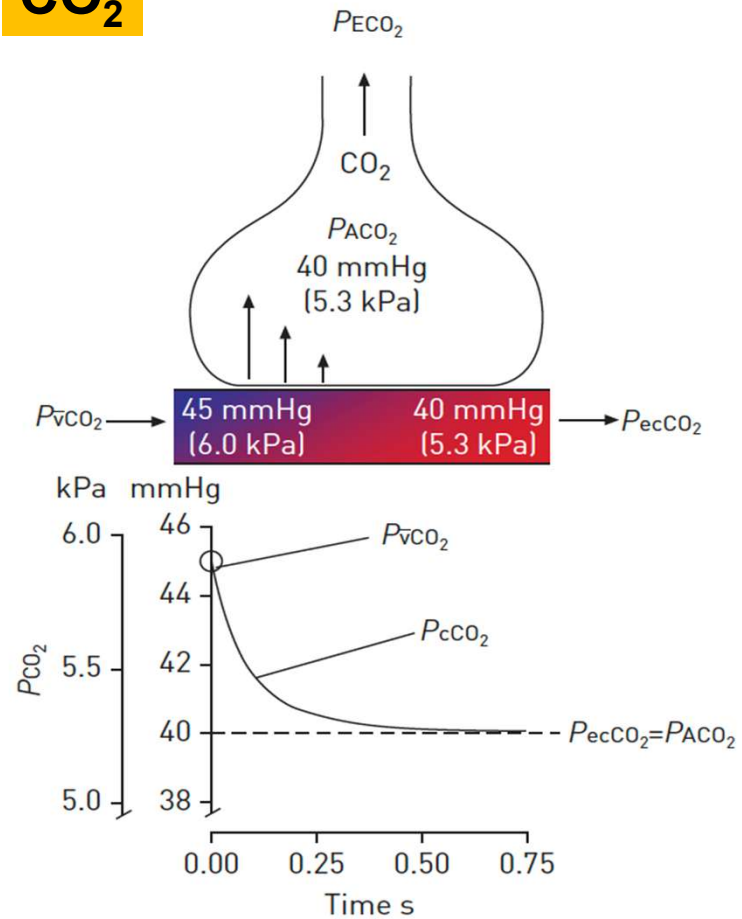

Akciğerlerde Normal Gaz Değişimi

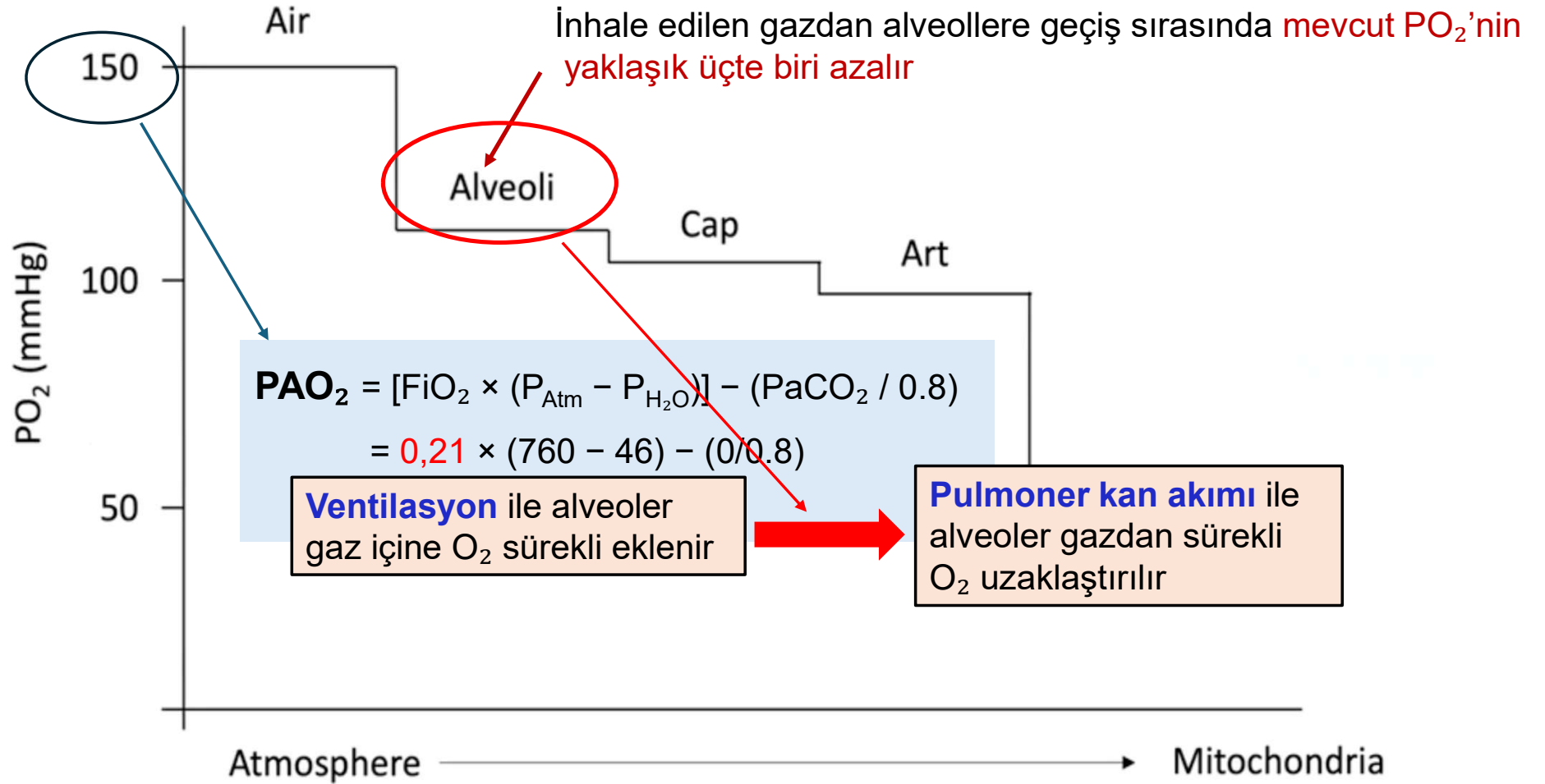
O₂

CO₂

Sağlıklı Akciğerde Oksijen Kaskadı

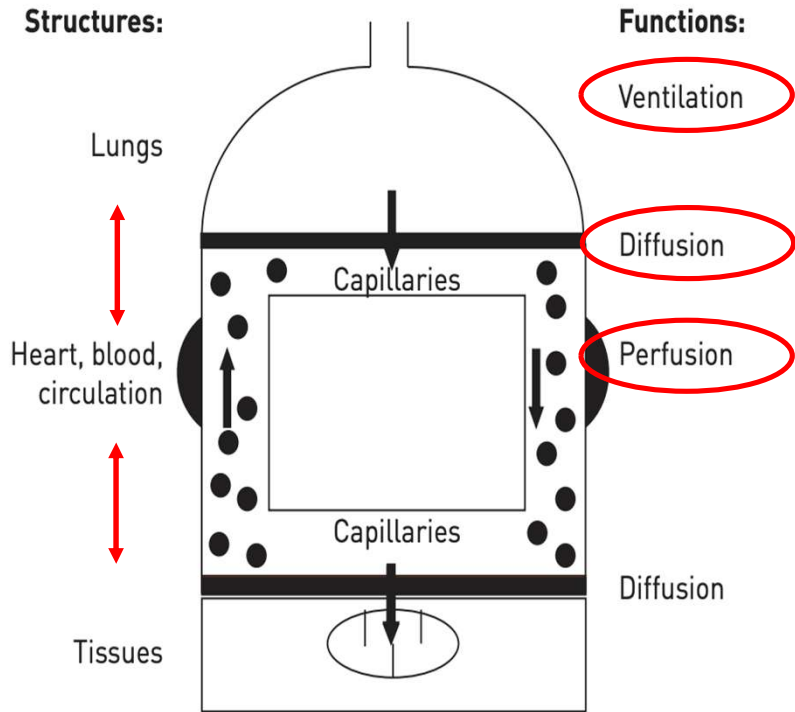

Pulmoner gaz değişimi

Devamlılık gösteren bir süreç

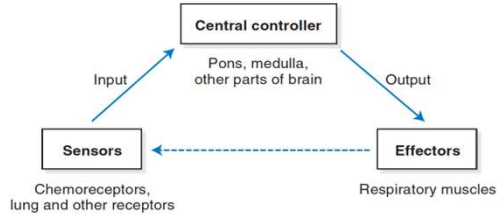
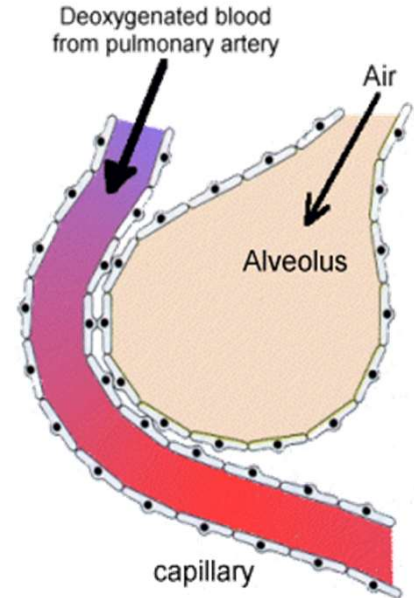
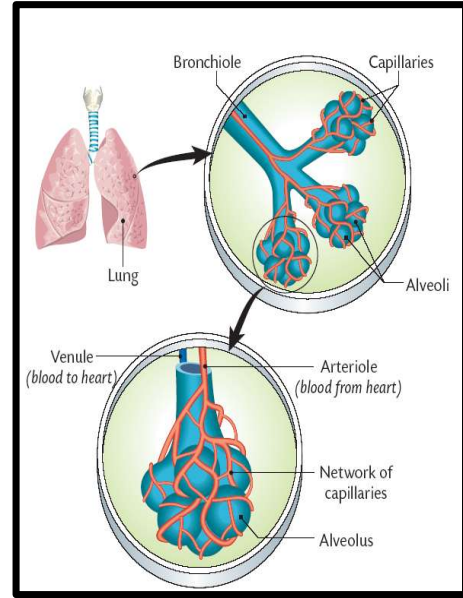
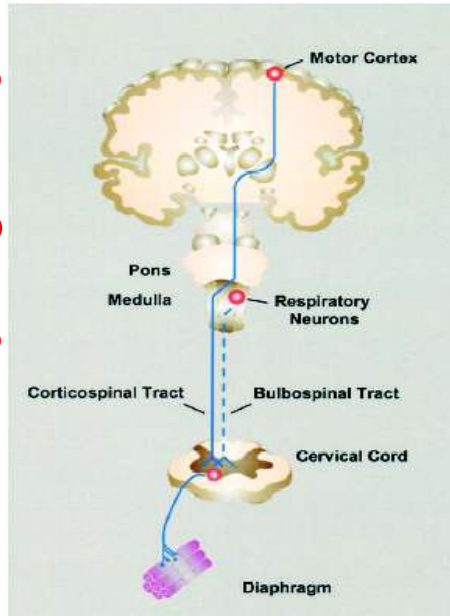
The O₂ transport pathway

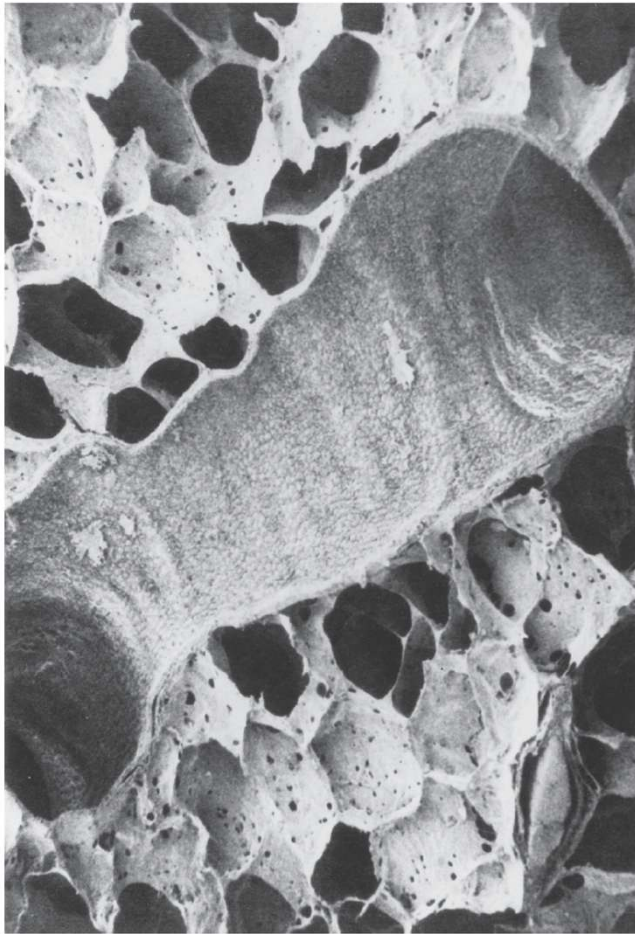
Ventilasyon

Perfüzyon

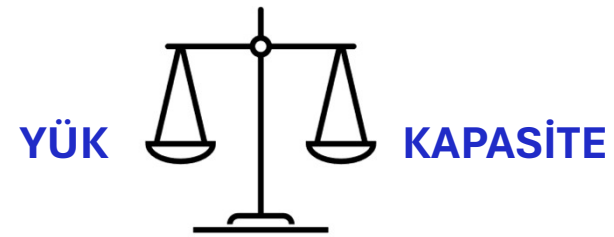
Difüzyon

Talep $\cong$ Arz

Figure 1.2. Section of lung showing many alveoli and a small bronchiole. The pulmonary capillaries run in the walls of the alveoli (Figure 1.1). The holes in the alveolar walls are the pores of Kohn.

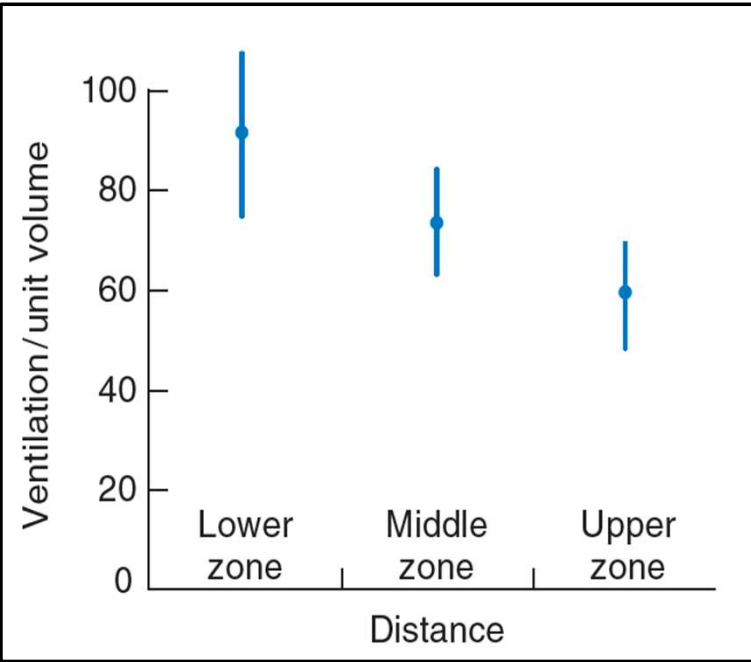
Figure 1.7. Microscopic section of dog lung showing capillaries in the alveolar walls. The blood-gas barrier is so thin that it cannot be identified here (compare Figure 1.1). This section was prepared from lung that was rapidly frozen while being perfused.

V/P Dengesi Bozukluğu

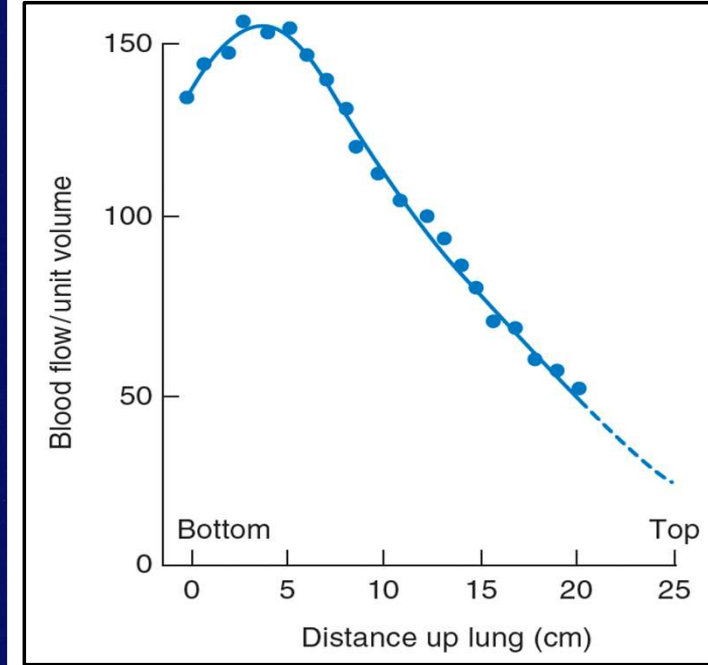
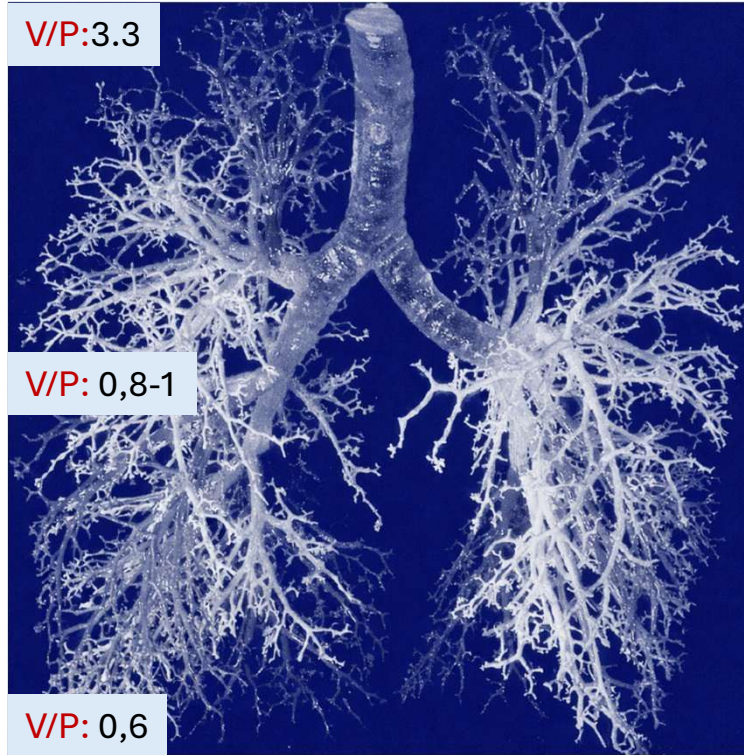
* Akciğer hastalıklarında **gaz değişim bozukluğunun** en sık nedeni

V/P oranı, her bir akciğer ünitesinde **gaz değişimini** belirler, bölgesel farklılıklar

Alveoler ventilasyon hacmi **4-4,5 lt/dk**, CO hacmi **4,5-5 lt/dk**, **V/Q oranında 0,8-1,0**

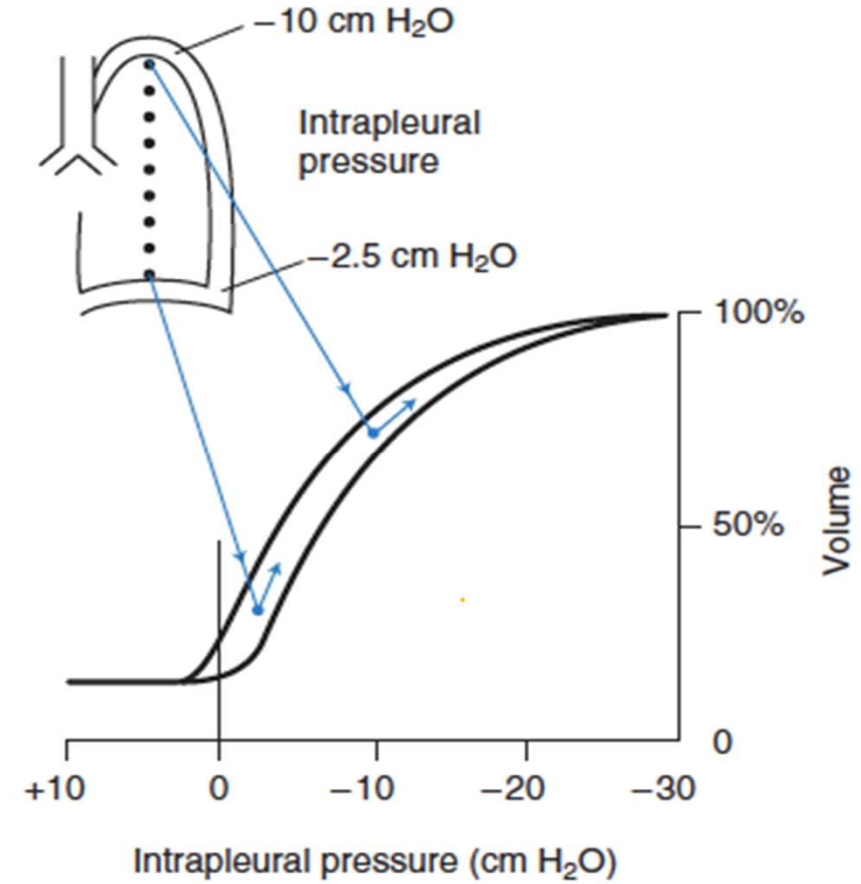
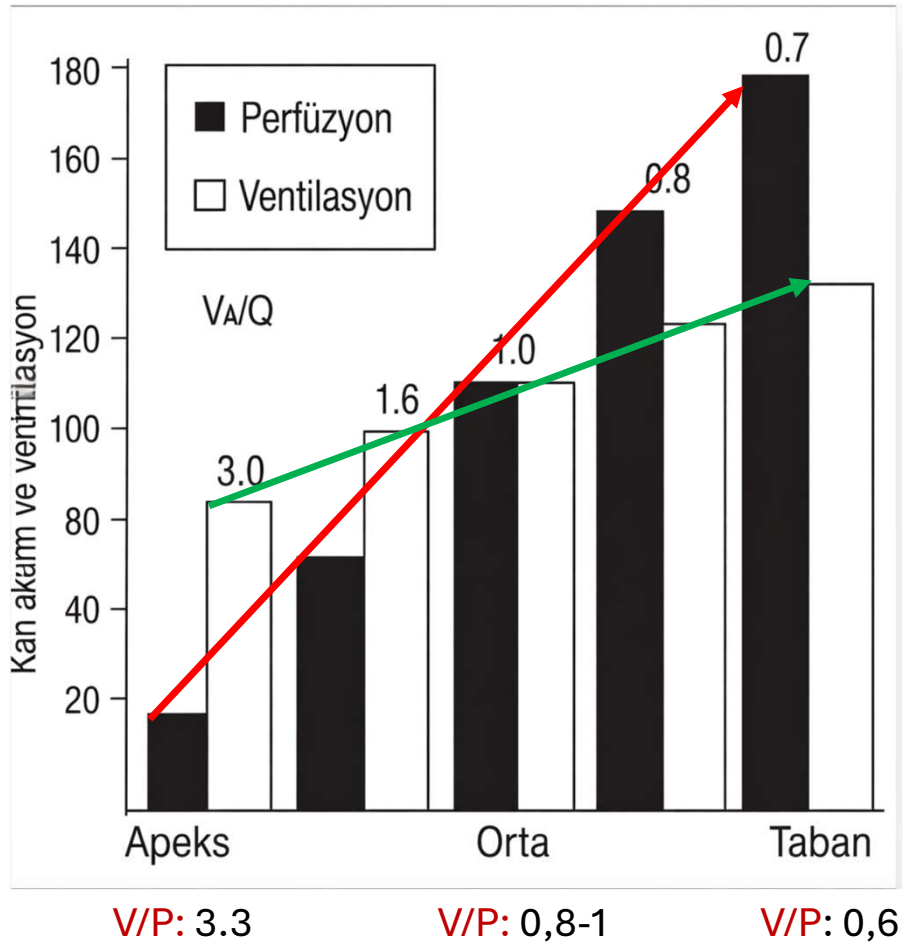

Ventilasyon

Perfüzyon

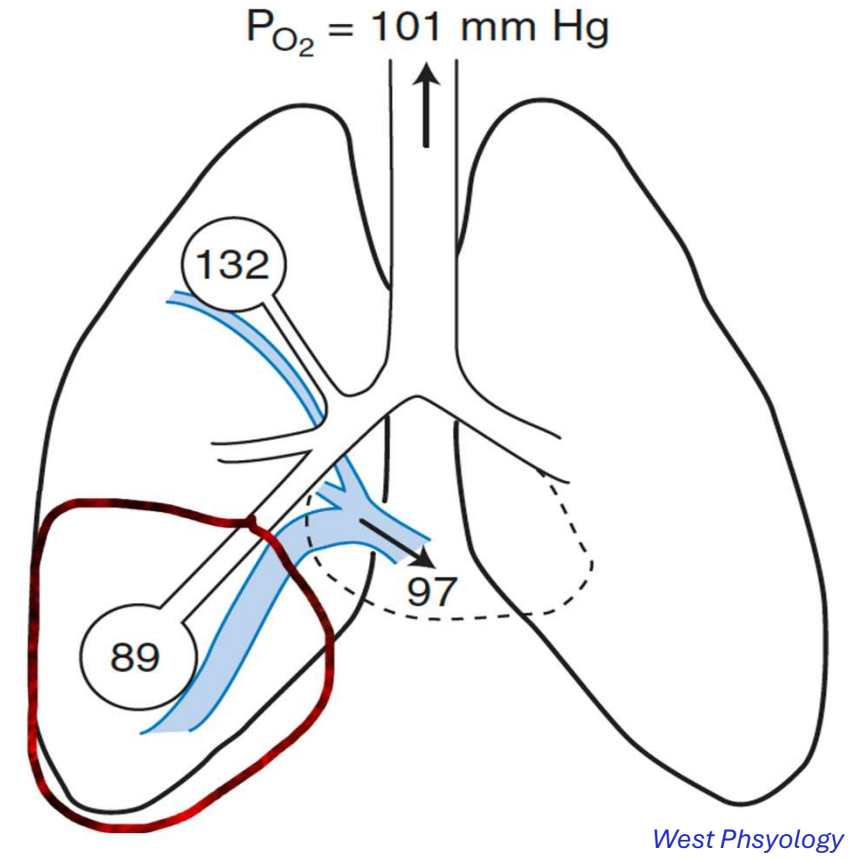
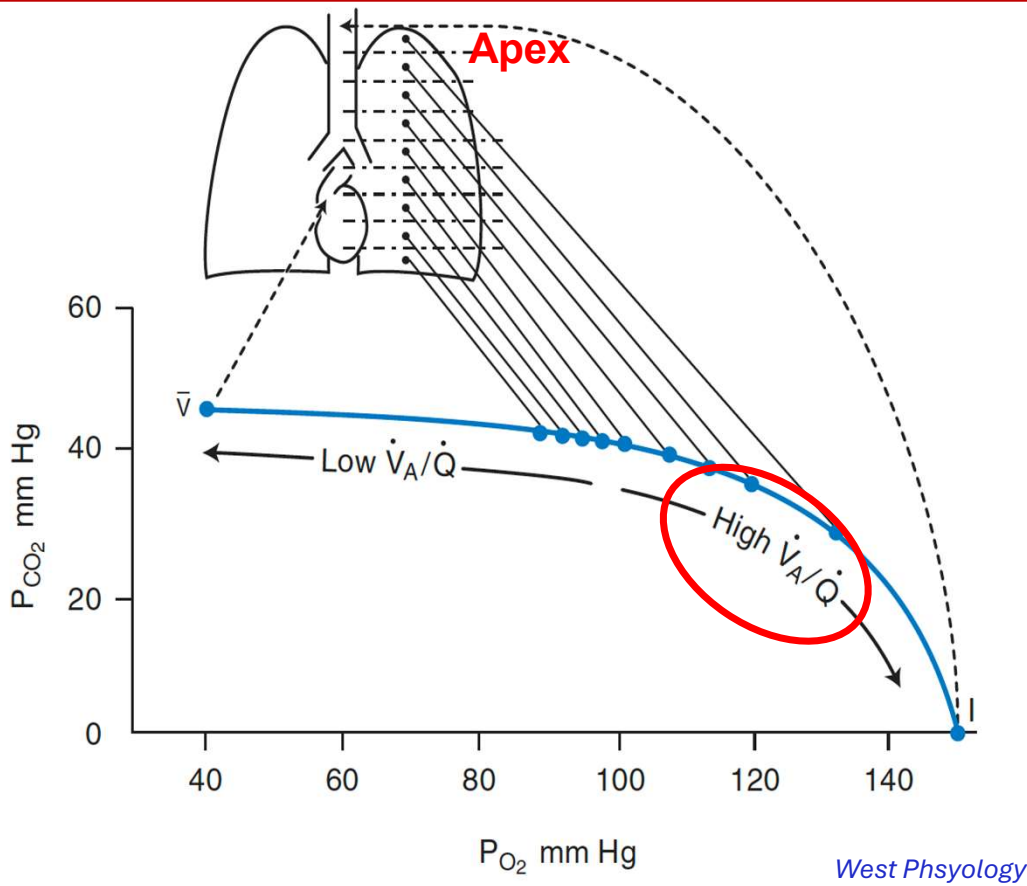
Ventilasyonun Distribüsyonu

V/P Dengesinin Gaz Değişimi Üzerine Etkisi

Apekte yüksek V/P oranı, $PO_2 \uparrow$ $PCO_2 \downarrow$

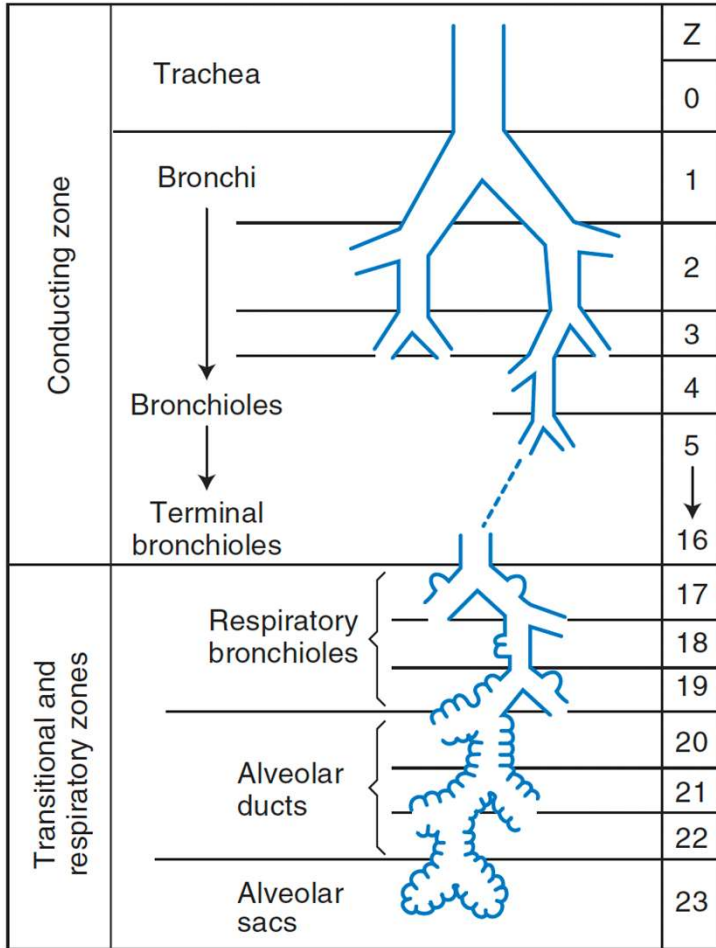
Alt zon pnömonisi daha hipoksemik hasta!

ACUTE RESPIRATORY FAILURE

I breathe for my own necessity, for my survival.

Ayn Rand
The Fountainhead
1943

1. Solunum Pompası (İletici Zon)

Hipoventilasyon, Hiperkarbi

KOAH
SSS Hast.
Spinal Kord Hast.
NM Hast.
Göğüs Kafesi Deformiteleri

2. Gaz Değişim Ünitesi (Parankim)

Hipoksemi

Vasküler Hastalıklar
ARDS
Pulmoner Ödem
Fibrozis
KOAH

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

➤ **Ventilasyon perfüzyon dengesizliği**

KOAH, pulmoner emboli,...

➤ **Şant**

ARDS, atelektazi, intrakardiak şant,...

➤ **Hipoventilasyon**

Sedatifler, Beyin sapı inme/tm, NM Hast., ileri KOAH..

➤ **Difüzyon bozukluğu**

İnterstisyel akciğer hastalıkları

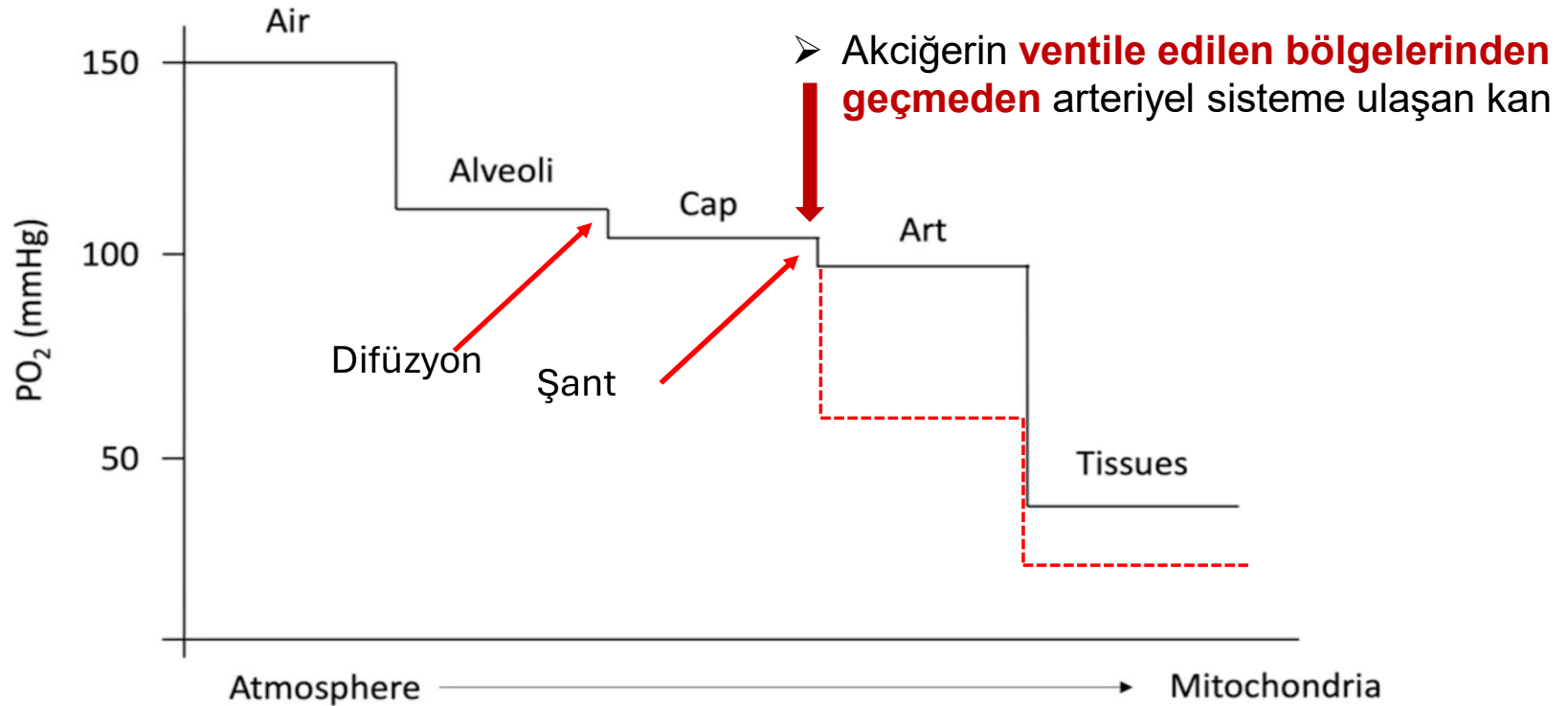
Table 5.1 The Four Causes of Hypoxemia with Their Alveolar–Arterial Difference and the Response of the Arterial P_{O_2} When 100% Oxygen Is Administered

	A-a Difference	Response to O_2
Hypoventilation	None	Good
Diffusion limitation	Increased	Good
Shunt	Increased	Small but often useful
$\dot{V}_A / \dot{Q}$ inequality	Increased	Good

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Şant

*Ventilasyonu olmayan ancak perfüze edilen akciğer ünitesidir ($V/Q = 0$)

Normal şant oranı
(%3–5)

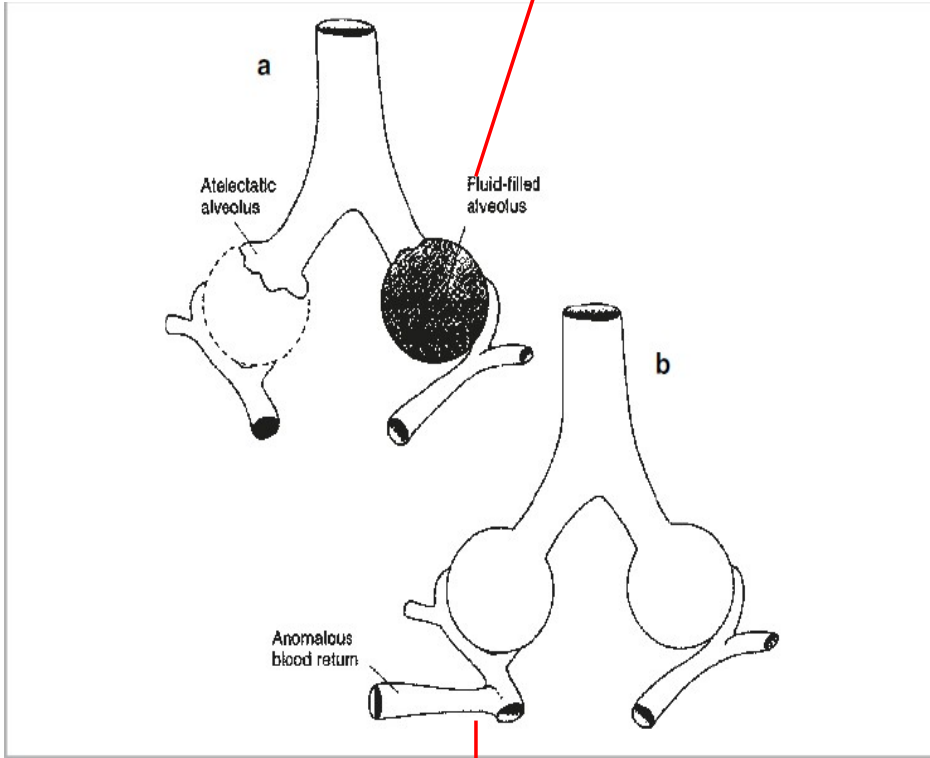
Bronşiyal venöz kanın bir kısmı pulmoner kapillerlerin distalinden drene olur
Thebesian venler (miyokard) sol ventriküle drene olur

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Şant

Fizyolojik şant

Kollabe olmuş ve sıvı ile dolu alveoller, *intrapulmoner şant*

1. **Fizyolojik Şant** (Ac Konsolidasyonu/ ARDS, Ödem..)

2. **Anatomik Şant** (Konjenital kalp hastalıkları / AV pulmoner fistül, patent duktus arteriyozus, ventriküler septal defekt...)

Hipoksemi oksijen desteği ile düzelmez !

Anatomik Şant

Karışık venöz kanın anormal geri dönüşü, *intrakardiyak şant*

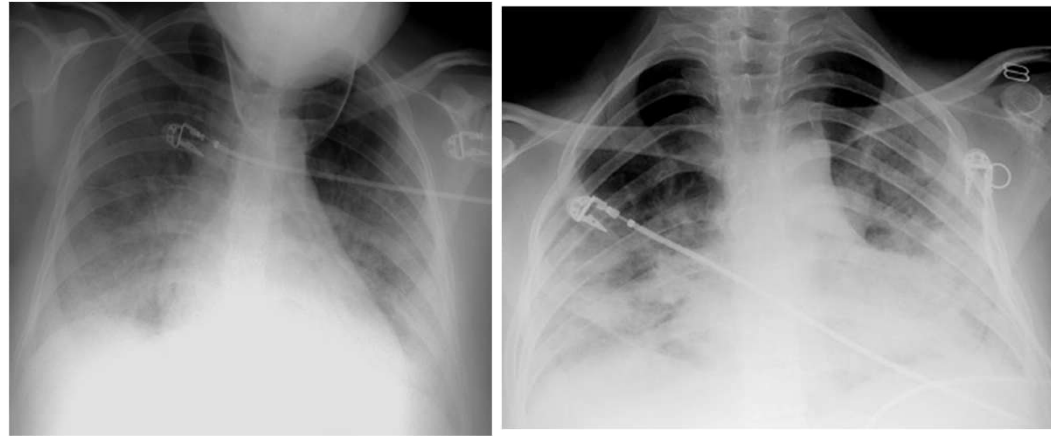
Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Şant

Intrapulmoner Şant / COVID ARDS

26y, 34W, C/S
Tocilizumab

27y,37W, C/S
Tocilizumab

Intrakardiyak Şant/ Platipne Ortodeoksi Sendromu

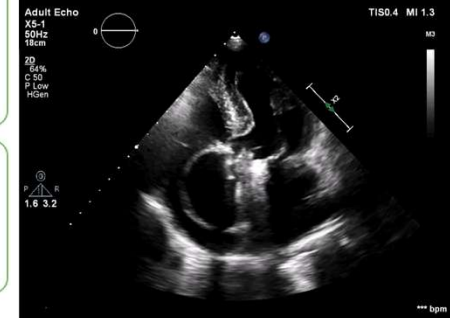
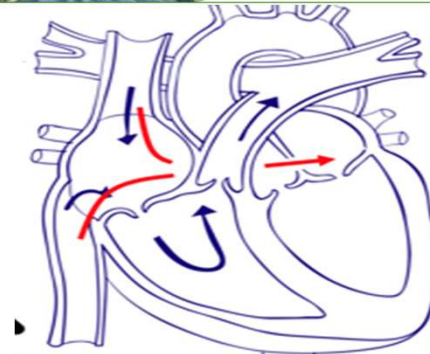
• 45 DERECE OTURUR
POZİSYONDA, SpO2: 70

• SOL YANA YATAR
POZİSYONDA, SpO2: 78

• SUPİN POZİSYONDA,
SpO2: 89

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Difüzyon Kısıtlanması

* Gazın alveolden kapillere geçişi bozulmuştur

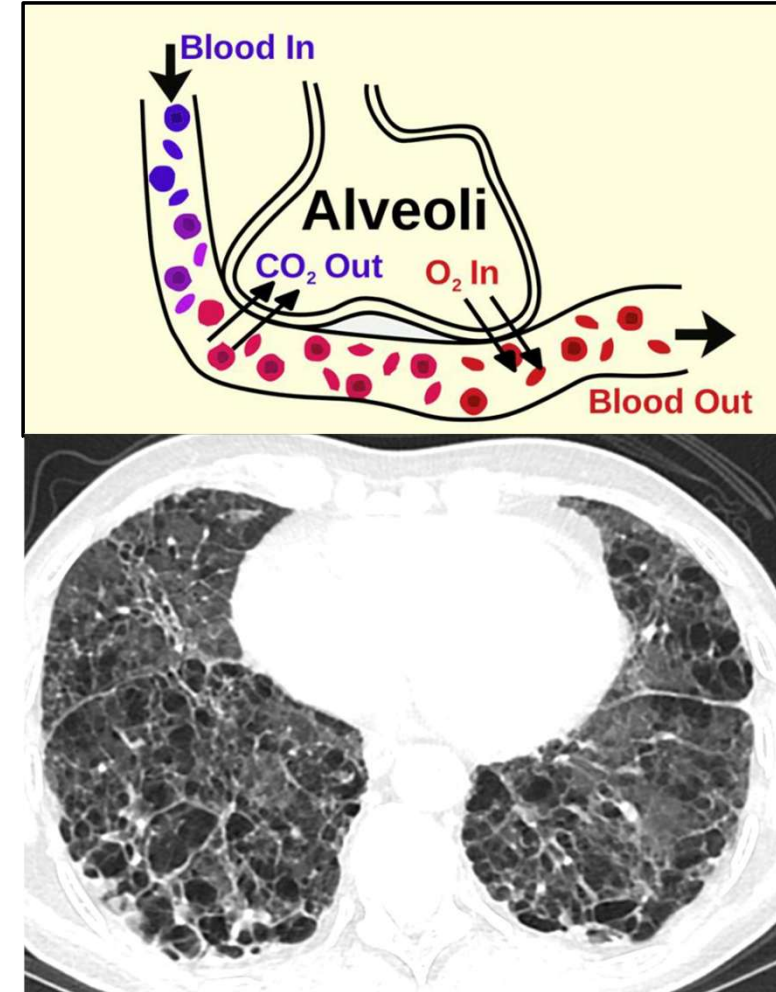
Etiyoloji:

- Alveoler inflamasyon
- İnterstisyel inflamasyon
- Fibrozis
- Destrüksiyon: interstisyel akciğer hastalığı (ILD), amfizem

➤ **CO₂'nin dokudaki difüzyonu**, O₂'ye göre yaklaşık **20 kat daha hızlı**
(Çok daha yüksek çözünürlüğü nedeniyle)

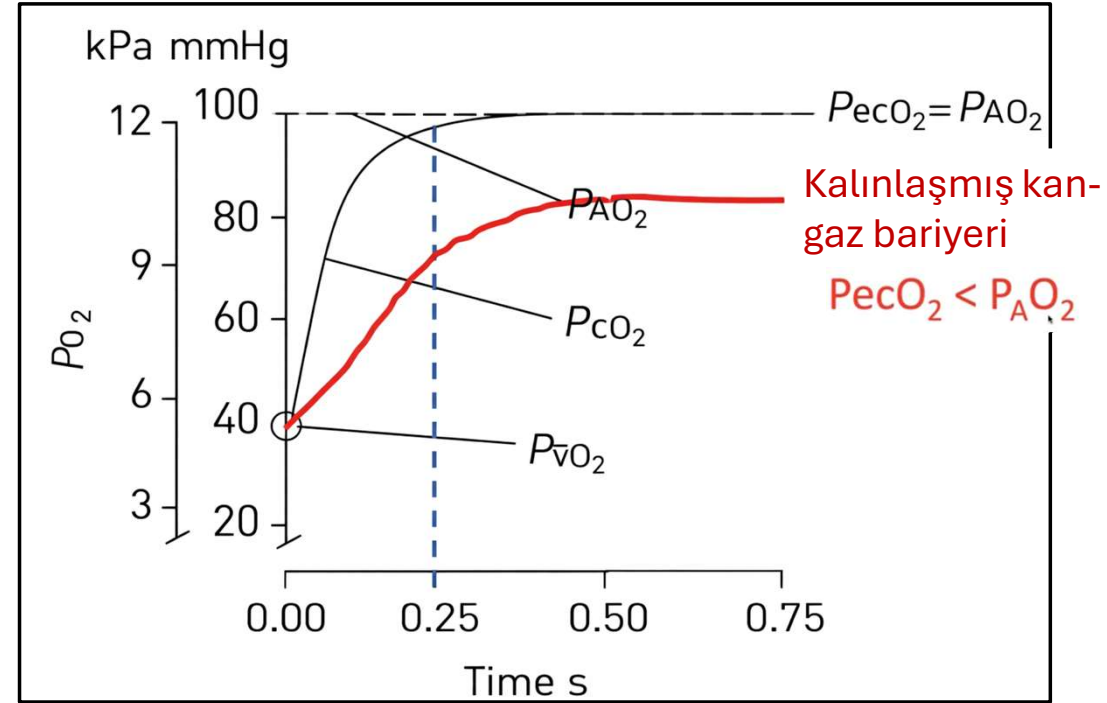
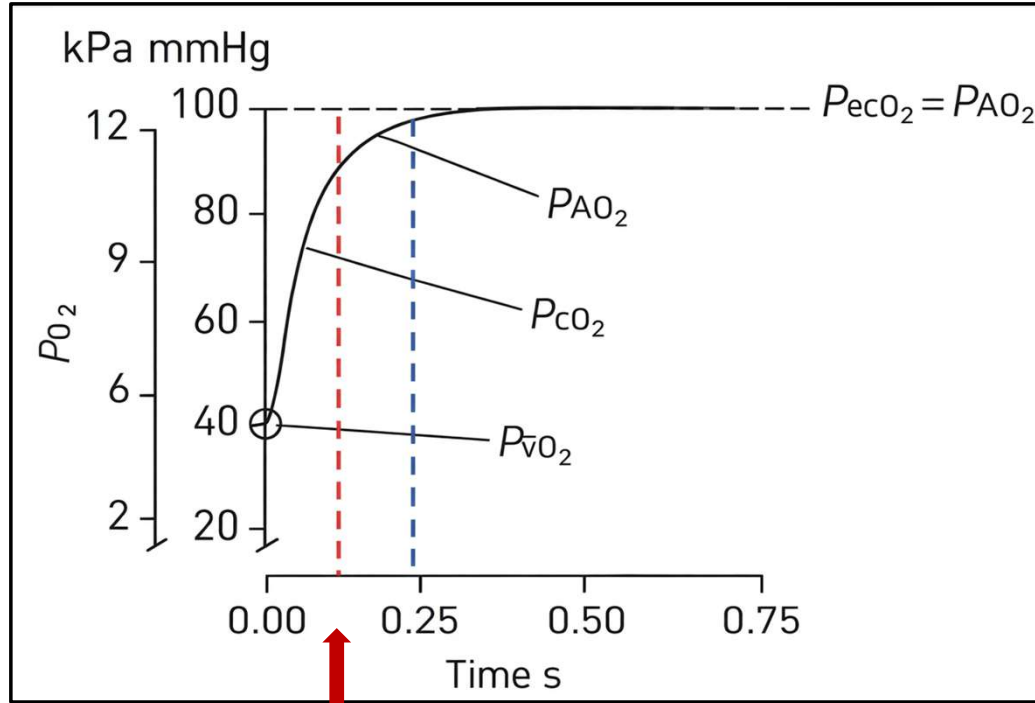
➤ Genellikle **V/Q uyumsuzluğu** ile birlikte bulunur

➤ Egzersiz sırasında (yüksek kardiyak debi) daha belirgin hale gelir

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Difüzyon Kısıtlanması

Egzersiz
Taşikardi
Yüksek CO

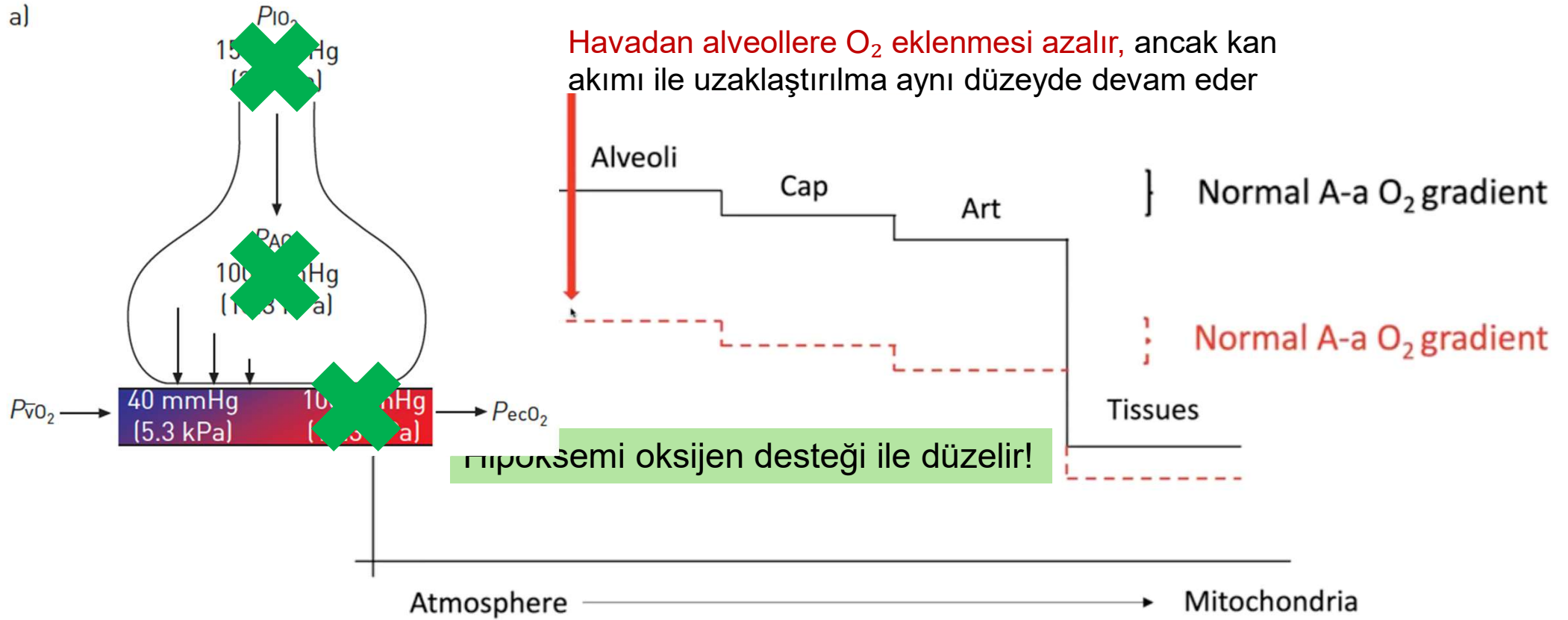
Difüzyon kapasitesinin ölçümü

CO kullanılır, çünkü bu gazın alımı difüzyonla sınırlıdır
Normal difüzyon kapasitesi yaklaşık $25 \text{ ml} \cdot \text{dk}^{-1} \cdot \text{mmHg}^{-1}$

Hipoksemik Solunum Yetmezliği Mekanizmaları

Hipoventilasyon: Oksijen Kaskadı

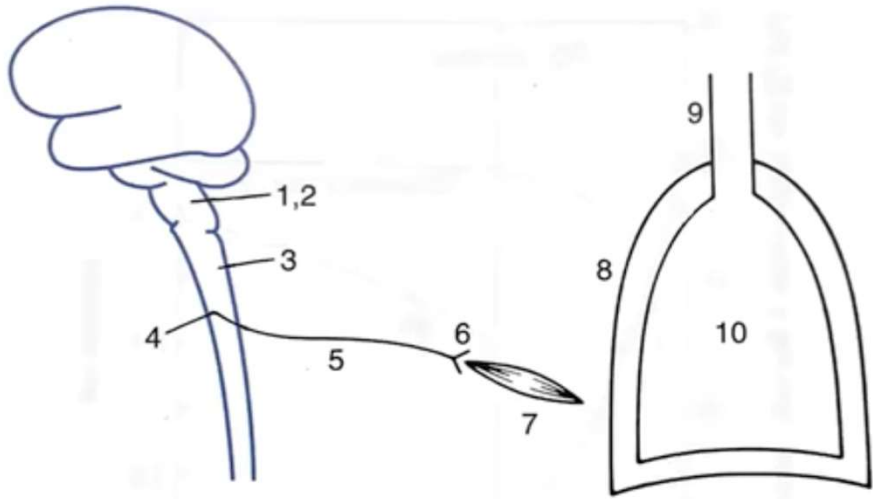
- * **Alveoler ventilasyonun azalması**, metabolik CO₂ üretimini karşılayacak düzeyin altına düşmesi *Hiperkarbi*
- * **Alveoler ventilasyonun azalması**, alveoler O₂ basıncında düşüş ile gelişen, A-a gradienti normal seyreden *Hipoksemi*

Hiperkapnik Solunum Yetmezliği Nedenleri

Hipoventilasyon

Total ventilasyon volümü (VE) = Akciğerlerin dakikada pompaladığı hava
VE= Tidal Volum (VT) x Solunum Sayısı

1. Solunum merkezinin farmakolojik depresyonu
2. Beyin inflamasyonu (ensefalit, serebral kanama...)
3. Servikal spinal kord yaralanması
4. Ön boynuz hücrelerinde hasar (poliomiyelit)
5. Solunum kaslarının sinirleri (Guillain-Barré sendromu...)
6. Nöromüsküler kavşakta değişiklikler (Miyastenia Gravis, ilaçlar)
7. Solunum kası hastalıkları (Duchenne, diyafragmatik parezi...)
8. Göğüs kafesinde değişiklikler (travma...)
9. Üst solunum yolu obstrüksiyonu

Hiperkapnik Solunum Yetmezliği Nedenleri

Hipoventilasyon

- PaCO₂ değeri **ventilasyonun** en iyi göstergesi
- Solunum pompasının herhangi bir noktasında oluşan patoloji nedeniyle;

1. Total ventilasyonda azalma

2. Ölü boşluk solunumunda artma

Alveoler ventilasyon denklemini (VA)

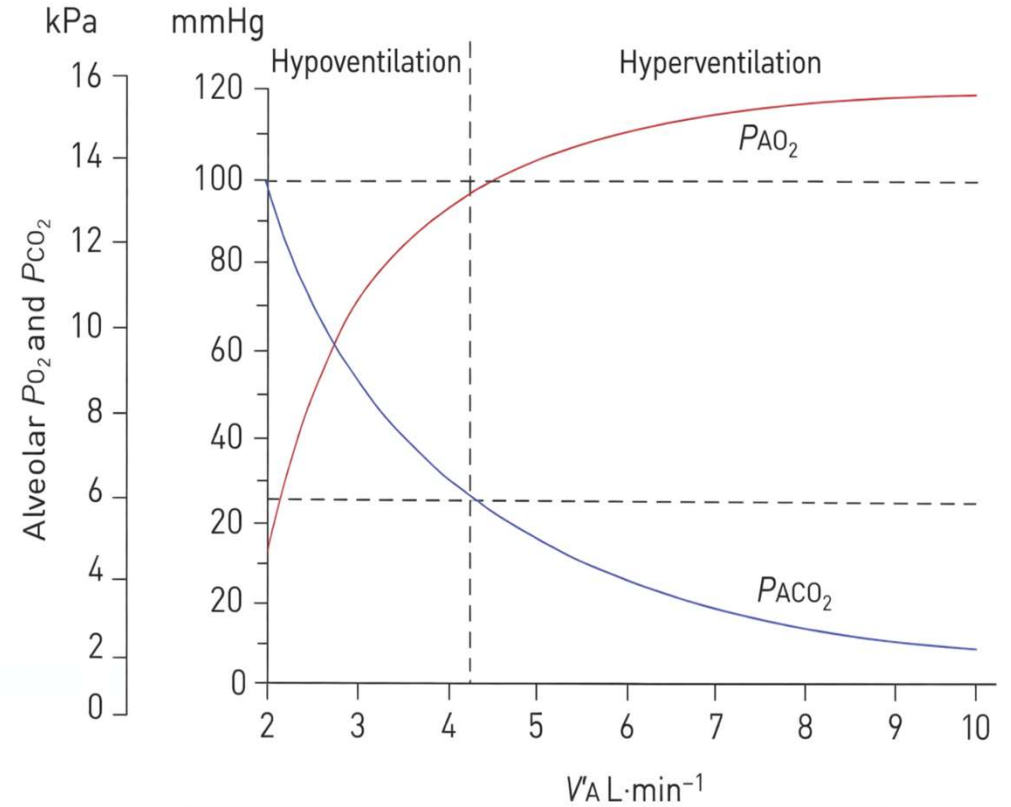
$$VA = (VCO_2 / PaCO_2) \times K$$

4.3 L/dk

200 mL/dk

40 mmHg

0.8

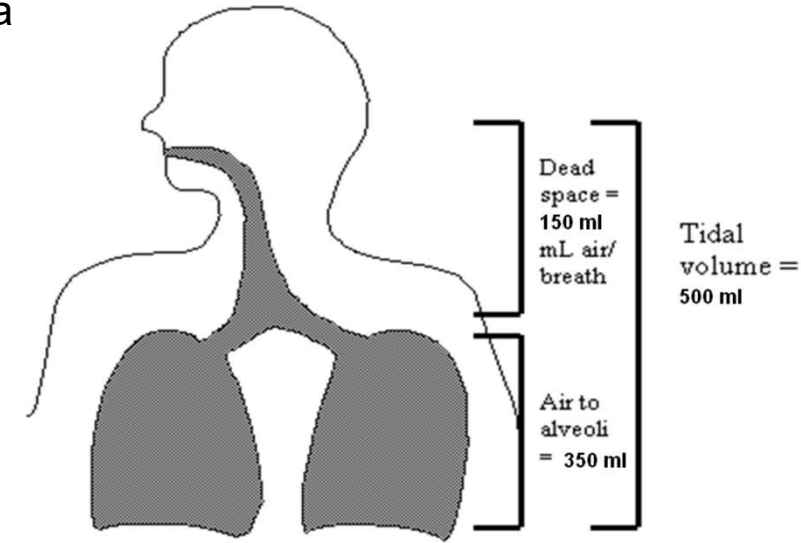

VA ile PaCO₂ arasında ters ilişki

Hiperkapnik Solunum Yetmezliği Nedenleri

Hipoventilasyon

- **Total ventilasyon volümü (VE)** = Akciğerlerin dakikada pompaladığı hava
VE = Tidal Volum (VT) x Solunum Sayısı
- **Alveolar Ventilasyon Volümü (VA)** = Alveollere kadar ulaşıp gaz değişimi sağlayan hava miktarı
- **Ölü Boşluk Volümü (VD)** = Alveollere kadar ulaşamayan, gaz değişimine uğramayan (büyük hava yolları, bronşlar gibi) hava miktarı

Hiperkapninin en önemli sebebi **alveolar hipoventilasyondur** (**VE** ↓, **VD** ↑)

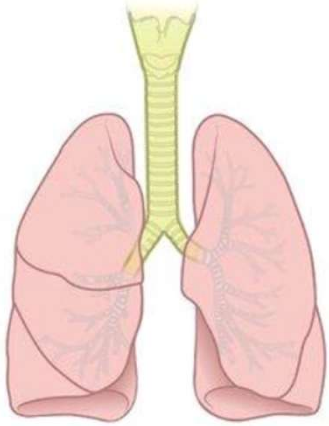
$$VA = VE - VD$$

Hiperkapnik Solunum Yetmezliği Nedenleri

Ölü Boşluk Ventilasyonu

Anatomik ölü boşluk

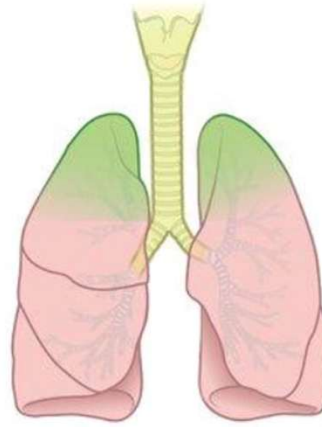
İletici hava yollarının hacmi (~ 150 mL)

+

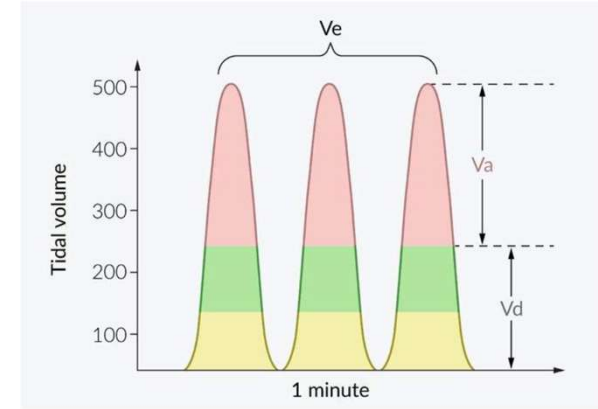
Alveoler ölü boşluk

Ventilasyon var, perfüzyonu olmayan alveoller

=

Fizyolojik ölü boşluk (VD)
CO₂ eliminasyonuna katılmayan
total gaz hacmi (V/P düşük)

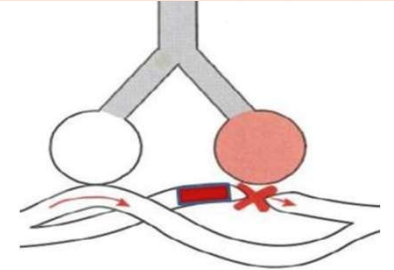

Ölü Boşluk Oranı = Boşa Giden Ventilasyon (Wasted Ventilation)

➤ Ventilasyon var, ancak **perfüzyon yok** ($V/Q \rightarrow \infty$)

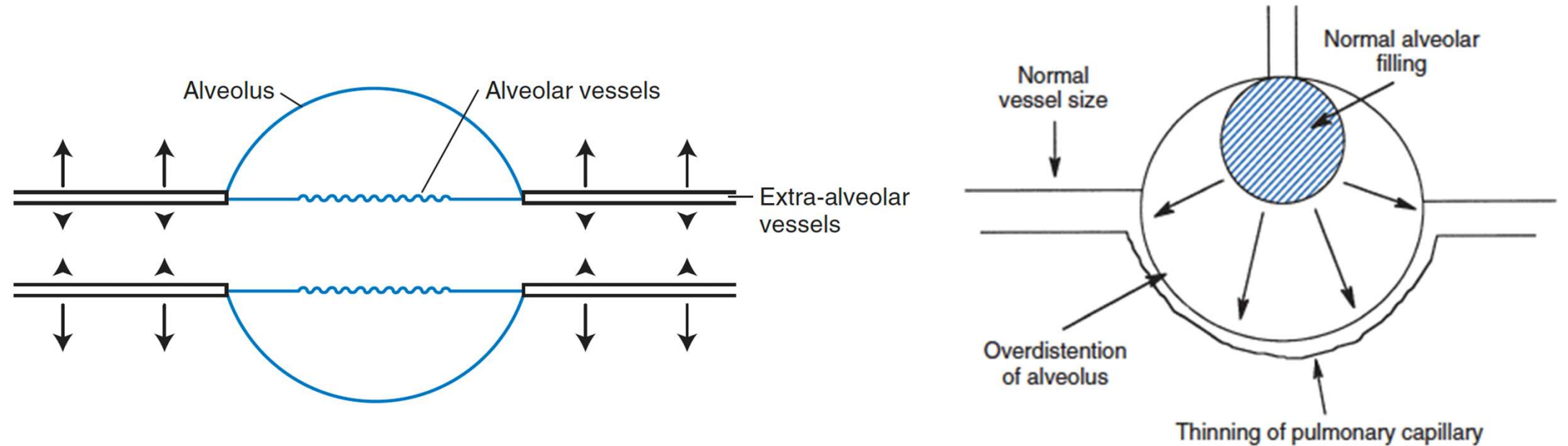
$$\frac{VD}{VT} = \frac{PaCO_2 - PeCO_2}{PaCO_2} \quad (\text{Normal} < \%33)$$

Örn: Pulmoner Emboli

Hiperkapnik Solunum Yetmezliği Nedenleri

Ölü Boşluk - PEEP !!

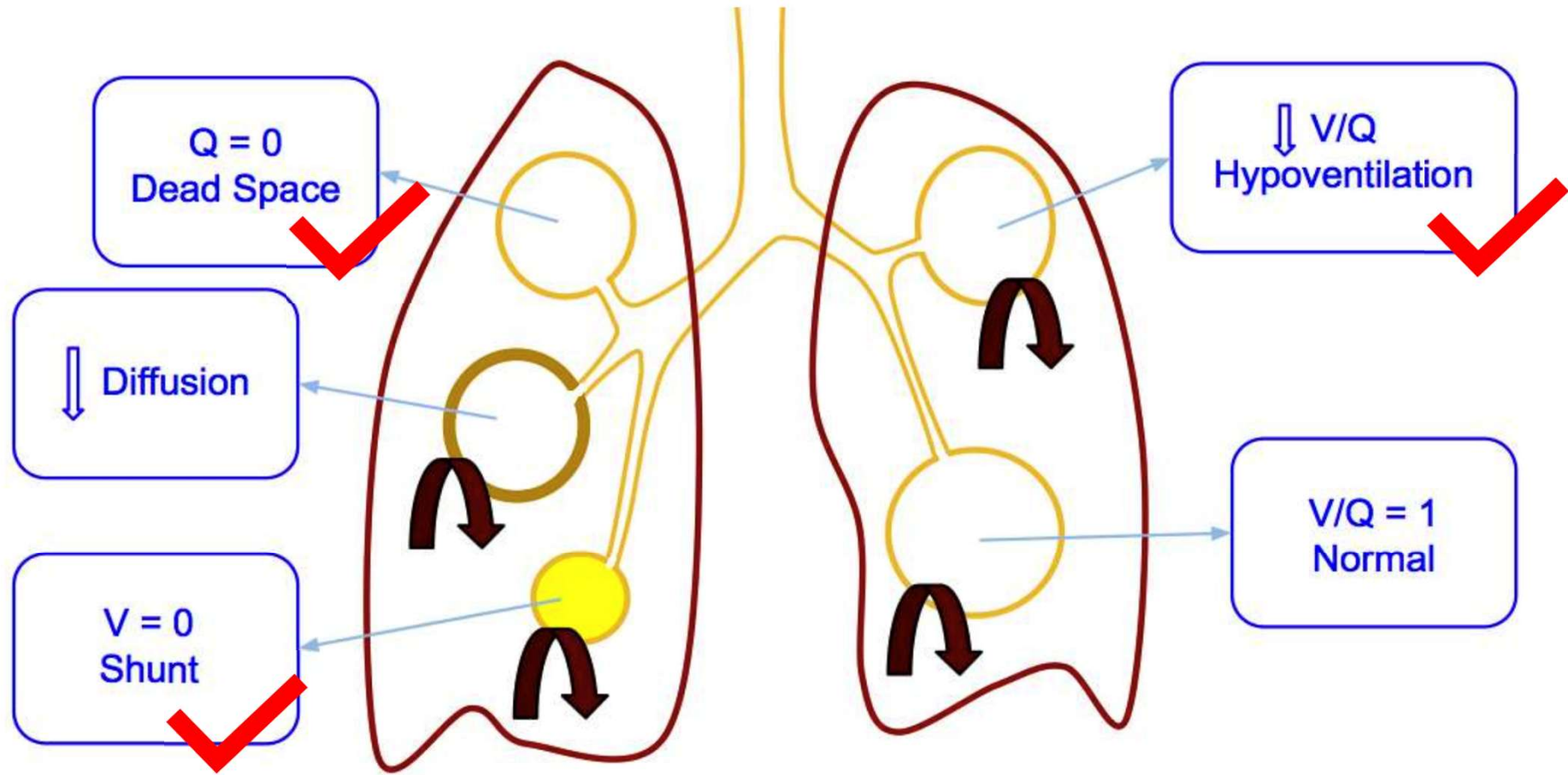

Alveolar and Extra-alveolar Vessels

- Alveolar vessels are exposed to alveolar pressure and are compressed if this increases.
- Extra-alveolar vessels are exposed to a pressure less than alveolar and are pulled open by the radial traction of the surrounding parenchyma.

Gaz Değişimi Bozuklukları

Özet

Oksijenasyonun Değerlendirilmesi

1. Arteriyel ve periferik oksijen saturasyonu (SaO₂ ve SpO₂)

Doymuş hemoglobinin yüzdesi

- **SaO₂** = Arteriyel kanda direkt ölçüm
- **SpO₂** = Kapiller yatakta noninvaziv tahmin
  - **SaO₂ < %90 olduğunda doğruluk azalır**

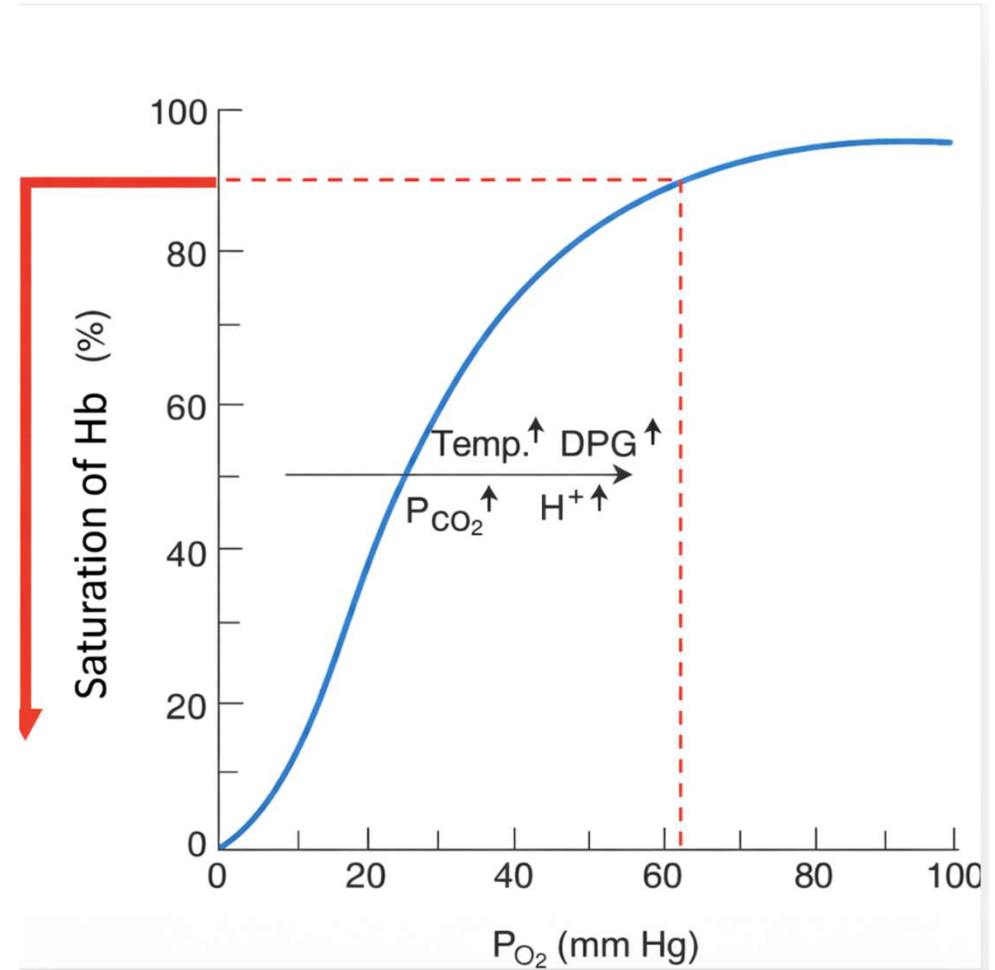
2. Arteriyel oksijen basıncı (PaO₂)

Yetersiz dalga formu : Hipoperfüzyon, hipotermi, cilt pigmentasyonu, malpozisyon, artefaktlar

➤ **SpO₂'nin yanlış düşük, normal veya yüksek olabileceğinden şüphelenildiğinde ölçülmeli**

Yanlış düşük ölçüm: Yetersiz dalga formu, metHb,

Hipoksiemi = **PaO₂ < 80 mmHg**

Oksijenasyonun Değerlendirilmesi

3. Alveolar–arterial oksijen gradienti (A–a gradient) (PAO₂-PaO₂)

- O₂ **alveoler** konsantrasyonu (A) ile **arteriyel** (a) kanda çözünmüş oksijen konsantrasyonu arasındaki fark
- **Hipoventilasyonda normal**, hipokseminin diğer nedenlerinde artmıştır

PAO₂-PaO₂

$$PAO_2 = [FiO_2 \times (P_{Atm} - P_{H_2O})] - (PaCO_2 / 0.8)$$

(Alveoler gaz denklemi)

$$PAO_2 = 0,21 \times (760 - 46) - (PaCO_2 / 0,8)$$

$$PAO_2 - PaO_2 = 150 - PaCO_2 / 0.8 - PaO_2$$

NORMAL: Oda havası <5-10 mmHg, %100 O₂ alırken < 350 olmalı = Gaz değişimi normal

YÜKSEK: Gaz değişimi bozulmuş

Hipoksemik Bir Hastada CO₂

PaCO₂ ↑

EVET

PAO₂-PaO₂

NORMAL

HİPOVENTİLASYON

-SSS Hast
-NM Hast.

YÜKSEK

V/P DENGESİZLİĞİ

Obst. Hast.
Rest Hast.
PTE

EVET

HAYIR

PAO₂-PaO₂

YÜKSEK

Tablo O₂ ile düzeliyor mu?

HAYIR

ŞANT

İntraalveoler doluş-
Pnömoni, ARDS, P. Ödem

NORMAL

İns edilen havada
oksijen az
Hem PAO₂ hem
PaO₂ azalır
Yüksek Rakım

Oksijenasyonun Değerlendirilmesi

4. PaO₂/FiO₂ oranı

- ARDS kriterleri / şiddet değerlendirmesi
- Ventilatör yönetimi ile ilgili karar vermeye yardımcı

5. Miks ve santral venöz oksijen satürasyonu (SvO₂, SvcO₂)

- Dokuların O₂ ekstraksiyon derecesini yansıtır
- SvcO₂ = baş ve üst vücut, SvO₂ = tüm vücut (PAC)
- Yüksek metabolik durumlarda veya azalmış kardiyak debide düşer

6. Oksijenasyon indeksi (OI)

Daha çok yenidoğan ve pediatri de kullanılır

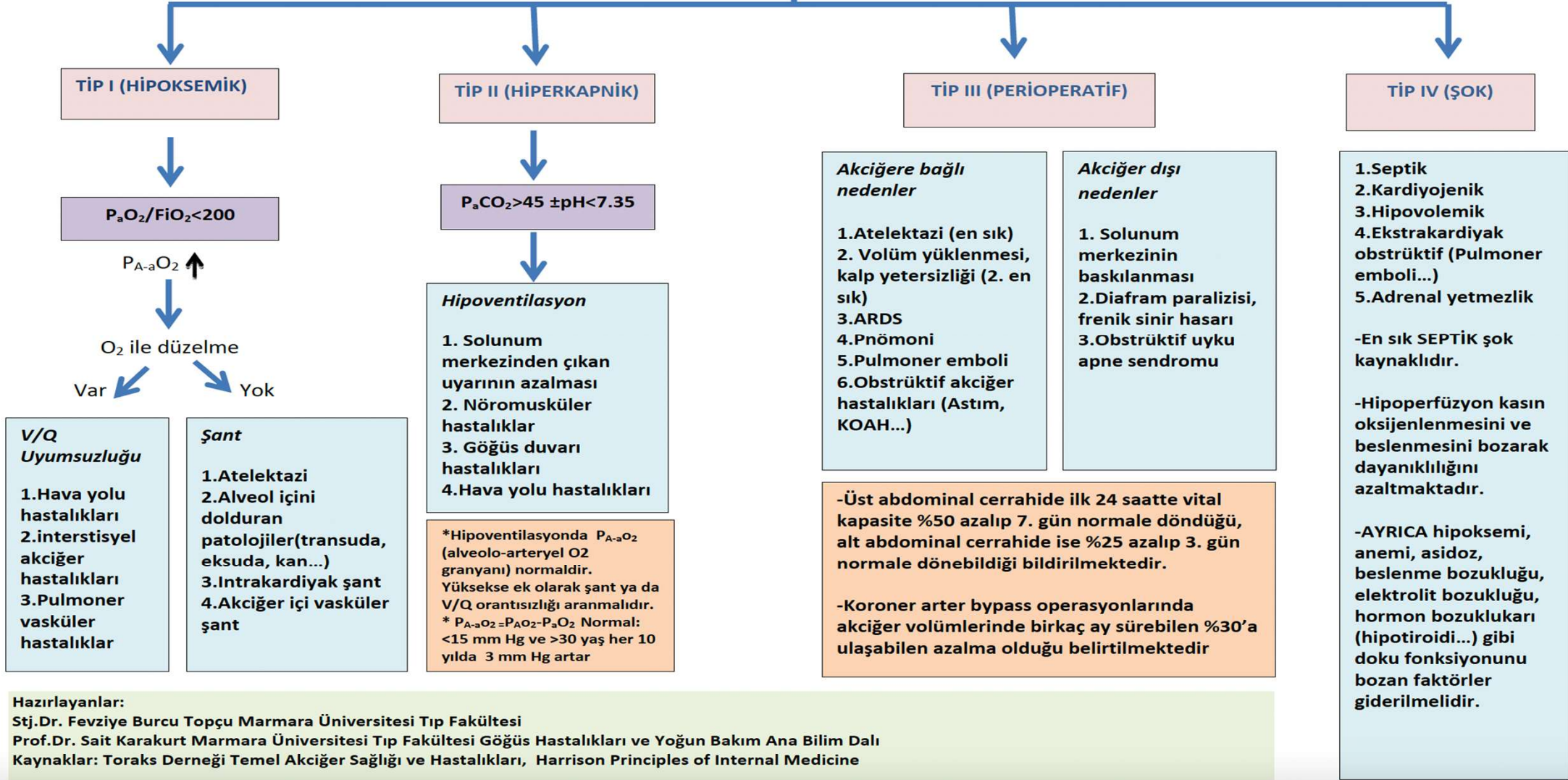
$$\text{OI} = (\text{MAP} \times \text{FiO}_2) / \text{PaO}_2$$

7. Arteriyel oksijen içeriği (CaO₂)

$$\text{CaO}_2 = (1.34 \times \text{Hb} \times \text{SaO}_2) + (0.0031 \times \text{PaO}_2)$$

$$\text{DO}_2 = \text{Cardiac Output} \times \text{CaO}_2 \times 10$$

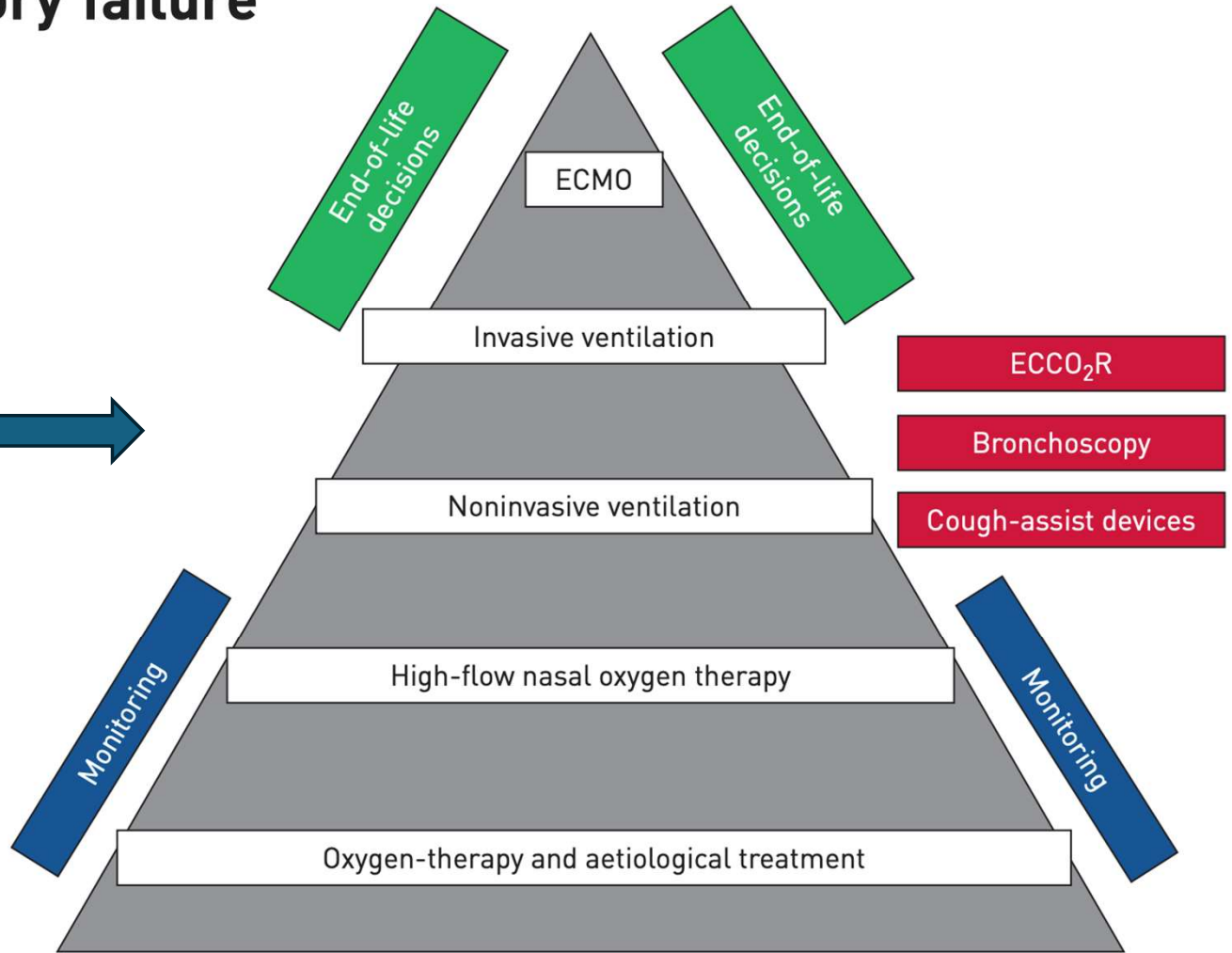
SOLUNUM YETMEZLİĞİ

Highlights in acute respiratory failure

Raffaele Scala¹ and Leo Heunks²

Oksijen destek yöntemleri

IMV Endikasyon

NIMV Endikasyon

ATS 2001 Guidelines

Solunum işinde artma

Solunum yetersizliği

Solunum durması

- ✓ *Solunum/ kardiyak arrest*
- ✓ *Hemodinamik instabilite (şok, MI, ciddi aritmi)*
- ✓ *Ciddi Üst GIS kanama*
- ✓ *Hava yolunun korunamaması*
- ✓ *Üst hava yolu obstrüksiyonu*
- ✓ *Solunum sekresyonlarının temizlenememesi*
- ✓ *Aspirasyon riski yüksek hasta*
- ✓ *Maskenin uygulanamıyor olması*

- ✓ **Güçlü Kanıt:** KOAH alevlenme
Akut kardiyojenik pulmoner ödem
İmmüsupresif hastalar
KOAH weaning
- ✓ **Az Güçlü Kanıt:** Astım
Kistik fibroz
Postoperatif solunum yetersizliği
DNI hastalar
Ekstübasyon sonrası başarısızlık

Entübasyon kararı bir kan gazı sayısından ziyade, **gaz değişiminin bozulması + artmış solunum işi + hava yolu güvenliğinin kaybı + klinik** gidişat ile beraber değerlendirilmeli

EVE GÖTÜRÜLECEKLER...

- Hipokseminin **4 temel nedeni**: Hipoventilasyon, Difüzyon kısıtlılığı, Şant, V/Q uyumsuzluğu
- Hiperkapninin en önemli nedeni ***hipoventilasyon, ölü boşluk ventilasyonu***
- Şant varsa, hastaya **%100 O₂ verilmesine rağmen** hipoksemi düzelmez
- **V/Q oranı**, herhangi bir akciğer ünitesinde **PaO₂'yi, PaCO₂'yi** belirler
  - Birçok V/Q uyumsuzluğu olan hastada **arteriyel PCO₂ normaldir**
  - Bunun nedeni **alveoler ventilasyonun artmasıdır**
  - Buna karşılık: **Arteriyel PO₂ her zaman düşüktür**
- **Alveolo-arteriyel PaO₂ farkı (A-a gradyanı)**
  - V/Q uyumsuzluğunu değerlendirmede faydalı
  - **Hipoventilasyonda normaldir**

OKUMA ÖNERİLERİ...

- *WEST FİZYOLOJİ 11. Baskı*
- *Oxford Textbook of Respiratory Critical Care*
- *The ICU Book 5. Baskı*
- *J. Peterson et al., ERJ 2014*